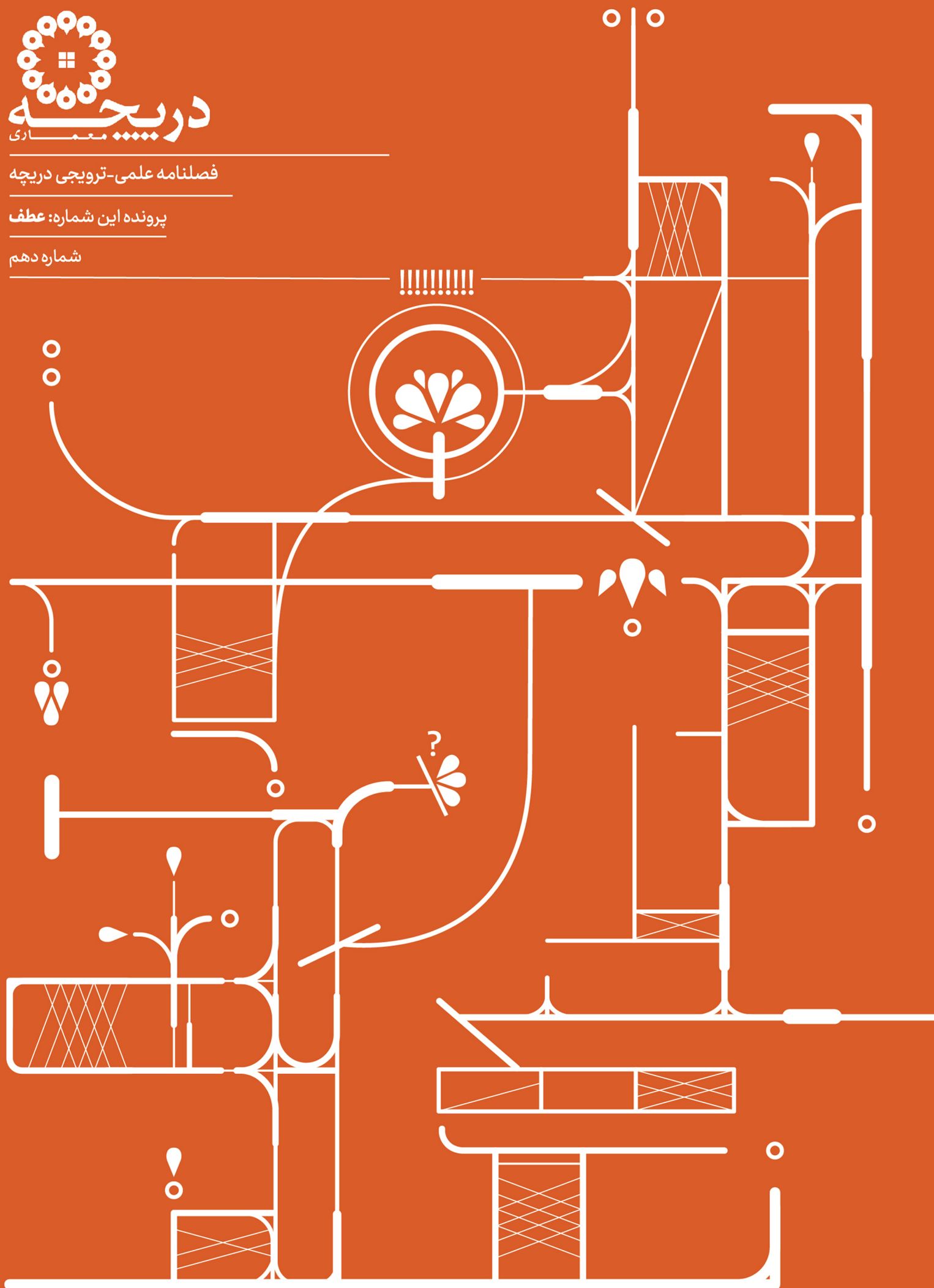

فصلنامه علمی-ترویجی دریچه

پرونده این شماره: عطف

شماره دهم

برحسب درخواست خانه نشریات دانشگاه تهران، متن نامه اعطای امتیاز علمی-ترویجی به این نشریه عیناً نوشته میشود :
براساس مجوز شماره ۲۸۴۱-۷۴۰ تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۰ با اعطای امتیاز نشریه حرفه ای به نشریه «دریچه معماری»
از سوی معاونت محترم پژوهشی دانشگاه تهران موافقت شد.

براین اساس نشریه «دریچه معماری» یک نشریه علمی-ترویجی محسوب میشود.

صاحب امتیاز: انجمن علمی معماری دانشگاه تهران

مدیر مسئول: محمد جواد برنگی

سردبیر: محمد ابراهیمی

ناظر علمی: امیرعباس علیاری

مدیر اجرایی: محمدامین شاه علی

سروراستار: سروش شاه حسینی

مشاور هنر: رسا بحری

طراح جلد: شقایق باقرزاده

صفحه آرا: محمد امین رشیدی

رسانه و روابط عمومی: زینب یوسفی فر

اعضای هیئت تحریریه

دبیران بخش پرونده ویژه: فاطمه کریم زاده، مهسا پیشگاهی

دبیر بخش مرور: نیوشا مهران

دبیران بخش گفت و گو: امیر صبوری، متین کوچک زاده

دبیران بخش برگردان: عطیه سادات نوری نسب، بردیا کاج

دبیران بخش آزاد: هانیه صالحی، سید علی سید عرب

دبیران بخش انگاره: شایان صدرزاده، عاطفه ایران نژاد

اعضای گروه گرافیک

مطهره اهدایی، احسان کمالی، فاطمه سلیمی، زینب تبار، کیمیا قاسمی منفرد راد،

محمد امین بهنام، مهسا جمالزاده، سائنا عابد خجسته

اعضای گروه ویراست

مبینا مرتضوی، نازنین اولاد، ترنم غباری، پرنیکا بابارضا، پریا کاظمی، مریم عرب مقار،

روشا درخشان، ملیکا سادات میرصیفی، ملیکا کاشفی مهر

با تشکر از

علی تبار (مدیر عامل شرکت ایمن سازه)، حامد مظاهریان (رئیس دانشکدگان هنرهای

زیبا دانشگاه تهران)، قدیرالله پلویی، سعید خاقانی، آمنه بختیار، پارسا موثقی،

سیاوش صداقت زاده، یزدان توکلی، سید حسام الدین میر، طهورا هراتیان

حامی مالی: شرکت ایمن سازه

تیراژ: ۲۰۰ نسخه، قیمت: ۱۰۰ هزار تومان

چاپخانه: مجتمع چاپ ایران کهن

پرونده ویژه

جستارها

- ۱۴ حصارها | علی سید عرب
- ۱۹ معماری و تلاش برای رهایی | پارسا موثقی
- کاوش‌ها
- ۲۲ بساط کهنه و طرح نو | امیرعباس علی یاری
- ۳۳ انتشار آنلاین

مرور

- ۳۸ تنها دویدن | مینا نصرت زاد
- ۴۱ روایت پوچی که ارزشمند است | آتوسا نوشمند
- ۴۵ انتشار آنلاین

گفت و گو

- ۵۰ گفت و گو با پاملا کریمی | متین کوچک زاده
- ۵۶ گفت و گو با اسکندر مختاری | امیر صبوری

پرونده آزاد

- ۶۶ _____ قدم هایی نو در برابر تاریخ معماری ایران | جمال اسماعیل زاده
- ۶۹ _____ از لوفور تا رانسیر | سید علی فاطمی
- ۷۲ _____ الا به روزگاران | علیرضا اسماعیلیان
- ۷۵ _____ انتشار آنلاین

برگردان

- ۸۰ _____ آی ویوی، به زمین انداختن کوزه ی سلسله هان | عسل امیربزرگی
- ۸۴ _____ ترسیم شمایل معماری آینده | نیوشا مهران
- ۸۷ _____ انتشار آنلاین

انگاره

- ۹۲ _____ عروسک خیمه شب بازی
- ۹۴ _____ ما شهر را در خود گریستیم
- ۹۶ _____ آزادی
- ۹۸ _____ تقاطع اندیشه ها
- ۱۰۰ _____ آن

پیشگفتار مدیر مسئول

محمد جواد برنگی

دانشجوی کارشناسی معماری دانشگاه تهران

در بی‌رمغ‌ترین روزهای دانشگاه چه از نظر انگیزه اساتید و چه از نظر فعالیت‌های دانشجویان، با پذیرفتن سمت مدیر مسئول نشریه خوشنام دریچه در تلاش بودم که با فعالیت و جنبش تبدیل به محرکی برای دانشجویان شوم تا شاید عنوان دانشجویی دانشگاه تهران بازگردد به دوران شکوه و افتخارش، اما رفته رفته به نتیجه رسیدم که در بازاری که مشتری به آن نمی‌رود رقابت بی‌معنیست و تلاش برای ایجاد رقابت به مانند جنگ کردن به پشتوانه لشگری مرده است؛ پس از مدتی به نتیجه می‌رسی کار منطقی آن است که اگر می‌توانی سنگر خود را نگه داری و بس. همچنان این سوال را از خود می‌پرسم که اگر جنبش بزرگ موخر تغییرات فردیست پس کی قرار است این تغییرات و تلاش‌های فردی تیم دریچه اثر کند و جامعه کوچک دانشجویان معماری بجای لذت کوتاه مدت انفعال گزیدن در دانشگاه، به ظرفیت این مکان و زمان پی ببرند و پاسخگوی استعدادهای خود شوند. از گله که بگذریم طی ۶ ماه اخیر در تلاش بودیم تا آتش یادگار دوران پرجنب و جوش پیشینیان خود را به شکل مشعلی رقصان و کم جان در جنگل آموزش معماری فروزان نگه داریم، امید است تا نسل‌های آینده به این مشعل بسنده نکنند و این آتش را نه تنها روشن کننده این مسیر گردانند بلکه با آتش زدن درخت‌های خشکیده به رشد گیاهانی سبز و زنده کمک کنند تا پردیس هنرهای زیبا برای بار دیگر مهد رشد هنرمندان و نوابغ این مرزو بوم شود.

دانشجویی مغرور، جزیی از کل

مهرماه ۱۴۰۱ بود که ایران و به طور خاص جامعه دانشگاهی ایران، شاهد اتفاقاتی بود که خواه یا ناخواه، زندگی تمامیت جامعه را تحت الشعاع قرار داد. پس از چندین سال برای اولین بار بود که در صحن دانشگاه، دغدغه‌هایی مطرح می‌شد که ارتباطی به تحصیل و ... نداشت. دغدغه‌هایی که از مناظر مختلف قابل بررسی است و در حوصله این سرمقاله نمی‌گنجد. مقصودم از اشاره به جرقه‌های جنبش اخیر، عواملی است که سبب شد این نسخه از دریچه که هم اکنون در دستان شماست متولد شود.

با شروع این جنبش، تیم نشریه دریچه که آماده رونمایی شماره نهم (پرونده گذر) و آغاز کار پرونده دهم بود به جهت همراهی با حرکت دانشجویی شکل گرفته، تمامی فعالیت‌های خود را برای سه ماه تعلیق کرد. پس از بازگشت دانشجویان به کلاس درس و از سرگیری فعالیت‌ها، بزرگترین دغدغه ما این بود که در پرونده پیش رو از چه بگوییم؟! در اتمسفری که همه چیز اهمیت پیدا کرده الا معماری؛ ما از چه می‌توانیم بگوییم که هم راستا با دغدغه‌های ذهنی دانشجویان و بستر دریچه به عنوان نشریه معماری باشد؟

به هر ضرب و زور، تیم تحریریه جدید را گرد هم جمع آوردیم و گفتیم: «هر چه می‌خواهد دل تنگتان بگوید!» قرار بود از دل این صحبت‌ها، موضوع این شماره خارج شود. یکی گفت: «موضوع پیشنهادی من ((زن)) است. هیچ چیز دیگری سراغ ندارم!» دیگری گفت: «ما یک پرونده به نام ایران در ویتروینمان کم داریم!». موضوع جالب توجه، ارتباط نزدیک موضوعات با یکدیگر بود. گویی همه در یک اتمسفر فکری تنفس می‌کردیم. در این بین یک گزاره نظرم را به خود جلب کرد که چند روز بعد، موضوع نشریه از این گزاره استخراج شد: «جامعه ما در حال شورشی است علیه پدرانگی نسل پیشین!»

شورش در وضعیتی رخ می‌دهد که شرایط پیشین قابل تحمل نبوده و جامعه برای «تغییر» دست به طغیان می‌زند. از طرفی پدرانگی مفهومی است که می‌توان رگه‌هایی از سلطه‌گری در آن پیدا کرد. به بیان دیگر گزاره بالا، میل جامعه است به تغییر. میلی است به اختیار بر اعمال خویش. این میل به تغییر، به عقیده من، بلوغی است که جامعه، جامه کودکانه خود را از تن درآورده و می‌داند که دیگر نمی‌تواند از آن استفاده کند. در اینجا این کودک عریان به دنبال لباسی در خور و مناسب می‌گردد. این عریانی، گسستی است میان حال و آینده و همزمان، نقطه تغییری است مؤید دگرگونی! تغییر، دگرگونی، شورش، گسست و ... همه مفاهیمی بود که برای موضوع این شماره پیشنهاد شد. در آخر مفهومی یافتیم که فصل مشترک تمامی این مفاهیم بود: عطف

عطف موضوعی است که قویا قابلیت تعریف در مختصات فضا زمانی جامعه کنونی ما را دارد. از طرفی در شماره پیشین (گذر) که بر مقوله فضا زمان متمرکز شدیم، متونی به دستمان رسید که شدیداً اتمسفر تغییرطلبی و انقلابی داشت. از این رو عطف مجالی است که به این موضوعات که دغدغه روز جامعه بود بپردازیم. از آنجایی که نشریه دریچه، نشریه جامعه شناسی نیست، تصمیم گرفتیم با دریچه معماری به مفهوم تحول و عطف بپردازیم. (ناگفته نماند که تمرکز بخش آزاد این شماره بر موضوعات جامعه شناسی است.) سعی کردیم به فضا به عنوان بستر فعالیت‌های اجتماعی نگاه کنیم و آن را از این منظر تحلیل کنیم. به طور کلی در این شماره، سعی کردیم عطف میان جامعه شناسی،

معماری و سیاست را بررسی کنیم و به دنبال سوال‌هایی بگردیم که چراغ راهنما باشد برای تغییر. عطف یا نقطه عطف وضعیتی است که در آن روند پیشین متوقف می‌شود و پس از این نقطه، روند به گونه‌ای دیگر خواهد بود. اولین بار، این تعریف از عطف را در درس حسابان دبیرستان یاد گرفتم، اما طی جلسات بارش فکری دریچه، حضور این مفهوم را در جامعه‌شناسی و سیاست خیلی پررنگ حس کردم. آنچه ماهیت عطف را از نقاط پیشین و پسین متمایز می‌کند، تغییر است. تغییری که به هزاران عامل وابسته است. عزم ما این است که این عوامل را تا حد توان بشناسیم. برای این مهم، نیاز است تا کمی بیشتر درباره مقوله تغییر فکر کنیم.

تغییر، امری اجتناب‌ناپذیر است. اما تغییرطلبی مقوله‌ای است که می‌توان آن را مفصل‌تر بررسی کرد. در این جا نمی‌خواهم از جامعه‌شناسی بگویم چرا که اساساً تخصصی در این زمینه ندارم. اما با نگاهی به اطرافمان رگه‌های زیادی از تغییرطلبی را مشاهده می‌کنیم. از راننده‌های تاکسی خیابان، کارگر تا دانشجویان معماری دانشگاه تهران همه سودای تغییر دارند. خیلی‌ها حتی نمی‌دانند که چه می‌خواهند. آن‌ها صرفاً تغییر می‌خواهند. چند هفته پیش در نتایج یک مسابقه، طرحی را دیدم که تمامیت سازه آپارتمان را متحرک در نظر گرفته بود. وقتی از طراح درباره علت این کار پرسیدم در جواب گفت: «ما می‌خواستیم آوانگارد طراحی کنیم!» این که ضرورت چنین طرحی چیست، موضوع صحبت من نیست. قصدم از نقل قول طراح به تصویر کشیدن سودای تغییر است. در خیلی از موارد، تغییرطلبی صرف بدون نگاه به هدف و مقصود شکل می‌گیرد. در این مختصات فضا زمانی، خلاق بودن، آوانگارد بودن و ... ارزش‌های والایی محسوب می‌شود. این ارزش‌گذاری فارغ از هر چیز به ما نشان می‌دهد که ما چقدر در وضعیتی زیست می‌کنیم که برای ما خلق نشده! به عبارت دیگر تحمل این وضعیت برای ما بیش از این ممکن نیست و به هر بهایی حاضریم همه چیز را تغییر دهیم. حتی اگر به بهای متحرک نمودن خانه‌ای باشد که ماهیتش تامین سکون است! اما در مقوله تغییر، مسائلی مطرح می‌شود که تفکر در باب آن‌ها خالی از لطف نیست. در باب ماهیت تغییر و میل به تغییر در جامعه ما بالاتر صحبت کردیم. نکته شایان طرح در اینجا، بحث معنا در تغییر است. تغییر با تخریب معنای پیشین سعی در خلق معنایی جدید دارد. البته در بسیاری از موارد این تغییر، انقلابی نیست و صرفاً به اصلاح فرم مسئله پیشین می‌پردازد. به هر حال اگر تغییری که مدنظر ماست صرفاً در ساحت معنا نمایان باشد، چگونه می‌توان اطمینان داشت معنای جدید، کارکردی بهتر از معنای پیشین دارد؟ به طور مثال مدرنیته، خانه حیاطدار را از ما گرفت و به ما آپارتمان داد. قصدم از طرح این کلیشه نفی تغییر نیست. مقصودم آن است که چطور می‌توان از این گسست معنایی پیش‌گیری کرد و هویتی در آینده نامعلوم خلق کرد؟ پاسخ من به این پرسش‌ها این است که جامعه پویاست و هویت و معنای خود را بازیابی می‌کند. از طرفی بی‌هویتی را تاب نمی‌آورد و از طرف دیگر سنت‌گرایی افراطی خارج از کارکرد را تحمل نمی‌کند. چیزی که قطعی است، تغییر است!

دریچه‌ای که در دستان شماست، حاصل جست‌وجوی نگارندگان این شماره برای پاسخ به این قبیل پرسش‌هاست که تلاش کردند هر کدام از منظر به این موضوع عطف و تغییر بنگرند. امیدوارم حین خوانش جستارهای این پرونده بتوانیم دغدغه‌های مشابه پیدا کنیم و با هم راهی برای پشت سر گذاشتن این بلوغ اجتماعی بیابیم.

